

Može li stresni događaj uzrokovati mucanje kod djece?

Poštovani roditelji,

Djeca tijekom svog života, osim mnoštva lijepih događaja, nekada dožive i one, manje ugodne, a nekada i stresne koji poremete njihovu svakodnevicu. Takvih događaja ima puno, a svako dijete različito na njih reagira. Jedna od mogućih reakcija na ovakve događaje može biti **pojava netečnosti u govoru**. Kada se takve netečnosti pojave, roditelji se često pitaju je li dijete počelo mucati ili se radi o prolaznoj fazi koja će nakon nekog vremena proći. Ono što se na samom početku može reći je da stresni događaji **ne uzrokuju** mucanje, ali mogu biti tzv. „okidači“ za pojavu ovog poremećaja kod djece koja imaju određene predispozicije tj. rizične faktore (tablica 1). Isto tako, bitno je naglasiti da roditelji svojim ponašanjem ne uzrokuju pojavu mucanja, ali o njihovom stavu i stavu okoline u mnogim slučajevima značajno ovisi tijek razvoja ovog poremećaja. Kako bi roditelji mogli razlikovati „prolazne netečnosti“ od pojave pravog mucanja donosimo najvažnije činjenice o ovom poremećaju i preporuke za roditelje-Što učiniti kada se pojave netečnosti?

Mucanje je govorni poremećaj kod kojega je tijekom govora poremećen nevoljnim ponavljanjem i prolongacijom (produžavanjem) glasova, slogova, riječi ili fraza kao i nevoljnim blokadama (tišine u govoru). Može biti praćeno spazmima oro-facijalne muskulature. Najčešće se javlja u

Što učiniti kada se pojave netečnosti?

- od prvog dana komunicirajte mirnim i ohrabrujućim glasom
- ne govorite umjesto djeteta
- koristite jednostavne, pravilno izgovorene riječi i rečenice
- gradite djetetovo samopouzdanje
- ne kritizirajte dijete
- pitajte, ali omogućite vrijeme za odgovor
- gledajte dijete u oči dok govori
- slušajte ga sa zanimanjem
- igrajte se i opušteno komunicirajte
- smanjite pritiske i predvidljive stresne situacije koliko možete
- uputite okolinu u osobitosti djeteta kako bi ga bolje razumjela
- govorite sporije. Sa svojim djetetom razgovarajte bez žurbe s čestim pauzama. Nakon što je vaše dijete završilo, pričekajte nekoliko sekundi i potom krenite govoriti. Vaš će lagan, opušteni govor biti puno učinkovitiji od bilo kakvog savjeta, poput „uspori“

razdoblju između 2. i 5. godine života kada je kod djece najintenzivniji jezično-govorni razvoj. Određeni broj djece u ovom razdoblju prolazi fazu tzv. fiziološkog mucanja (razvojna netečnost u govoru) koju većina djece prevlada i razvije tečan govor. Kod određenog broja djece ove razvojne netečnosti mogu prerasti u „pravo mucanje“. Najizraženija obilježja djece koja mucaju su:

- ponavljanja glasova (b-b-b-bicikl), slogova (ku-ku- kuća), dijelova riječi (koš-koš-košarka), čitavih riječi i fraza.
- produžavanja glasova ili slogova (aaaaaaautomobil).
- zastoji pred početak govora i pauze (stanke) tijekom govora zbog predosjećaja grča čije se djelovanje očekuje ili zbog grča koji je već nastao.
- napetost mišića lica, usana i drugih mišića koji sudjeluju u govoru, nevoljni trzaji mišića lica, učestalije treptanje, plaženje jezika, zabacivanje glave, podizanje ramena, pokretanje ruku ili nogu. Dakle, dolazi do pojave tikova.
- zamjene riječi ili supstitucije javljaju se kao posljedica izbjegavanja tzv. teškog glasa ili riječi koja počinje tim teškim glasom.
- poštapalice ili embolofrazije su umetnute riječi u kontekstu bez značenja (npr. hm.. ovaj..).
- oklijevanja ili hezitacije najčešće se javljaju s predosjećajem grča, a izražavaju se u vidu unutarnjeg kolebanja i pokušaja da se progovori. Najčešći vanjski znakovi oklijevanja su različite vegetativne reakcije poput crvenila, znojenja, ubrzanog pulsa.
- nepravilno disanje
- izbjegavanje svakodnevnih govornih situacija
- dijete koje muca svjesno je svog poremećaja i govor doživljava kao nelagodu.

Kada se uoče ovakvi ili slični simptomi u govoru djeteta, najbolje je potražiti pomoć logopeda.

Tablica 1***Rizični faktori za pojavu mucanja***

Čimbenik rizika	Često kod početnog mucanja	Točno/netočno za moje dijete
Obiteljska povijest mucanja	Roditelj, brat/sestra ili drugi članovi obitelji koji mucaju	
Dob pojave mucanja	Nakon 3 i pol godine	
Vrijeme od pojave mucanja	Mucanje 6-12 mjeseci ili dulje	
Spol	Muški	
Zabrinutost oko ostalih jezično-govornih značajki	Artikulacijske i/ili fonološke teškoće, smanjena razumljivost govora, teškoće u prećenju uputa	

Pripremila: Josipa Matijević, logoped